

رویکردی به تاریخ‌نگری زنان از خلال نشریات زنان (از مشروطه تا پهلوی)

سهیلا ترابی فارسانی*

نخستین نشریه زنان اندکی پس از پیروزی مشروطه انتشار یافت و در مدت کوتاهی بر تعداد این‌گونه نشریات افزوده شد. مشروطیت شرایطی را فراهم کرد تا نگاه زنان از حوزه خصوصی به حوزه عمومی وارد شود. مطالب این نشریات که عمدتاً با قلم زنان نگارش می‌یافت بازتابی از نگرش زنان به جهان پیرامونشان، انسان، جامعه و زمانه‌شان بود. در فاصله جنبش مشروطه تا سلطنت پهلوی هفت نشریه زنان منتشر شد: *دانش* (۱۳۲۸ق)، *شکوفه* (۱۳۳۱ق)، *زبان زنان* (۱۳۳۶ق)، *نامه بانوان* (۱۳۳۸ق)، *عالم نسوان* (۱۳۳۸ق)، *جهان زنان* (۱۳۳۹ق)، *نسوان وطن خواه* (۱۳۴۱ق).

در این پژوهش با روش تحلیل محتوا به بررسی مطالب این نشریات پرداخته می‌شود و اولویت‌ها، محتوا، اهداف، ضرورت‌ها و مواجهه با سیاست و دولت از خلال این نشریات بررسی می‌شود. در واقع پرسش اصلی پژوهش این است که نوع نگاه این نشریات به مسائل گوناگون دوران خود چگونه بوده است و اولویت‌ها و گزینش‌های آن‌ها چه مواردی را دربر می‌گرفته است.

برخی از دستاوردهای این پژوهش آن است که نشریات زنان در این سال‌ها به جز موارد معدودی عمدتاً از مسائل سیاسی فاصله داشتند، اما محور ناسیونالیست و وطن‌پرستی عنصر غالب در مطالب این نشریات است.

* دانشیار گروه تاریخ دانشکده علوم انسانی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، اصفهان، ایران. (tfarsani@yahoo.com)

الویت مطالب این نشریات عمدتاً مسائل زنان بود و در جهت هویت‌یابی مدرن زنان کوشیده‌اند و راهکارهای عملی ارائه داده‌اند. طرح مباحث جدید و ارائه نمونه‌های مثالی زن آرمانی اروپایی، اهدافی متجددانه از آینده را برای زنان ترسیم می‌کرد. مطالب این نشریات در چارچوب تاریخ اجتماعی و زنان مطالبی درخور ارائه می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: زنان، نشریات زنان، مشروطه، قاجار، تاریخ‌نگاری.